

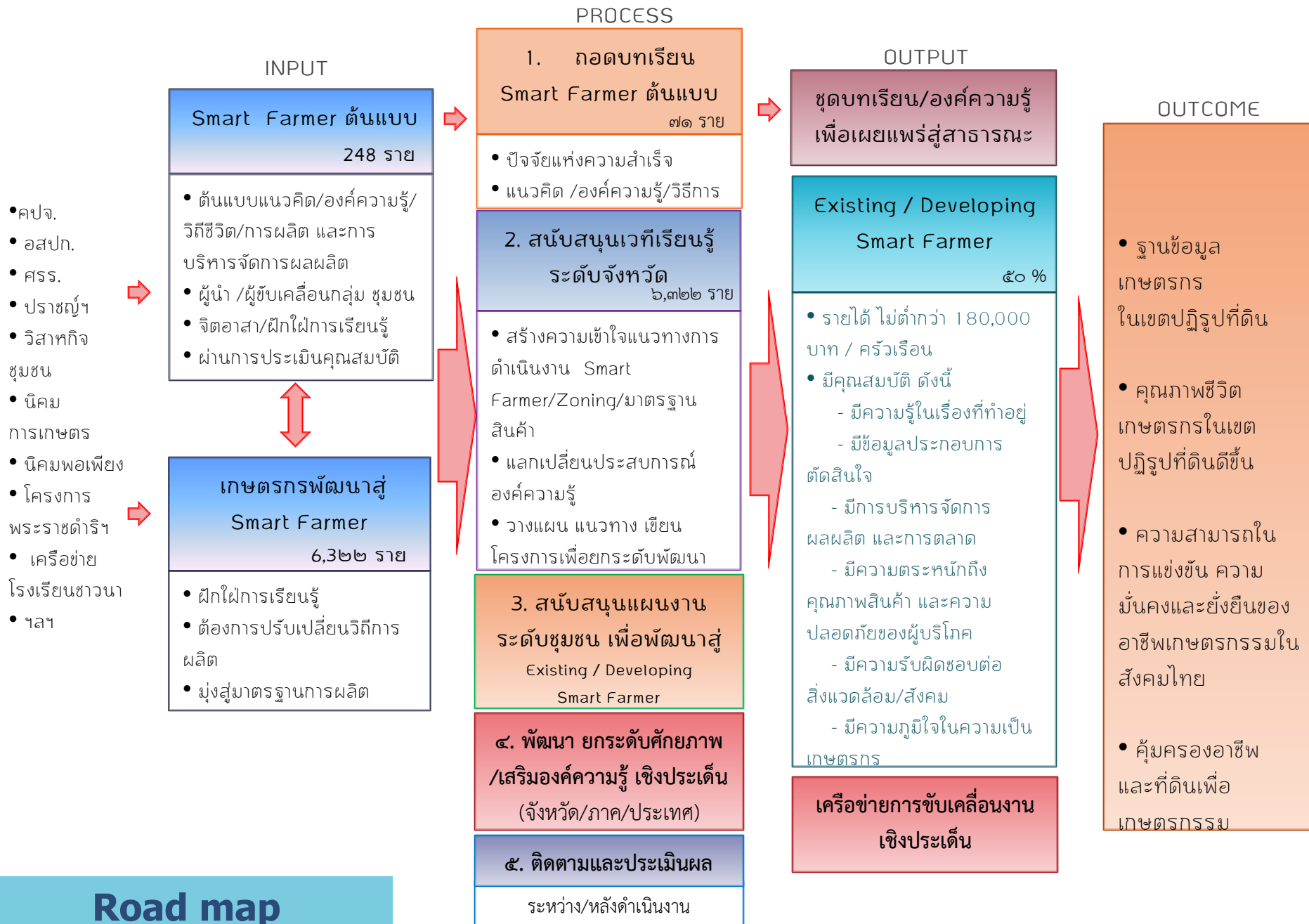
การขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

หัวข้อนำเสนอ

- ▶ **แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer**
- ▶ เป้าหมายและหลักการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิบัติที่ดิน
- ▶ ปฏิทินการดำเนินงานโครงการ
- ▶ แผนปฏิบัติการและกระบวนการดำเนินงาน Smart Farmer
- ▶ ผลการดำเนินโครงการ Smart Farmer
- ▶ กิจกรรม/ผลการดำเนินงาน
- ▶ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer

เป้าหมายและหลักการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน

การประเมินคุณสมบัติและตัวบ่งชี้ Smart Farmer ในเขตปฏิรูปที่ดิน

✓ 1. รายได้ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท/ครัวเรือน/ปี

✓ 2. ผ่านคุณสมบัติพื้นฐาน (ผ่านตัวบ่งชี้อย่างน้อย 1 ตัวในแต่ละคุณสมบัติ)

1	2	3	4	5	6
มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่	มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ	มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด	มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค	มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม	มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร
ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้
☐ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือให้คำแนะนำปรึกษากับผู้อื่นได้	☐ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ทั้งจากเจ้าหน้าที่ และผ่านทางระบบสารสนเทศ และการสื่อสารต่างๆ เช่น Internet , Mobile Phone, Smart Phone เป็นต้น	☐ มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ	☐ มีความรู้ หรือได้รับการอบรมเกี่ยวกับ GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นๆ	☐ มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)	☐ มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
☐ สามารถเป็นต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น	☐ มีการบันทึกข้อมูล และใช้ข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์และวางแผนก่อนเริ่มดำเนินการและบริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	☐ มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อขายผลผลิตได้	☐ มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นๆ	☐ มีกิจกรรมช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง	☐ รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป
	☐ มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้	☐ มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero Waste Management)			☐ มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การประเมินคุณสมบัติและตัวบ่งชี้ Smart Farmer ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ต่อ)

เกษตรกรที่เป็น **Existing Smart Farmer** ต้องผ่านคุณสมบัติ

✓ ด้านรายได้ และ

✓ คุณสมบัติพื้นฐานครบ 6 ข้อ (โดยผ่านตัวบ่งชี้ อย่างน้อย 1 ตัวในแต่ละคุณสมบัติ)

แต่หากไม่ผ่าน คุณสมบัติด้านรายได้ หรือคุณสมบัติพื้นฐาน หรือทั้ง สองคุณสมบัติ เกษตรกรรายนั้น จะอยู่ในกลุ่ม **Developing Smart Farmer**

ทั้งนี้ เกษตรกรที่ผ่านการประเมินเป็น Existing Smart Farmer แล้ว

✓ หากผ่านการประเมินคุณสมบัติ Smart Farmer ดัชนีแบบในเขตปฏิรูปที่ดิน ครบทุก 7 ข้อ ในทุกตัวบ่งชี้ แล้ว

จะอยู่ในกลุ่ม **Smart Farmer** ดัชนีแบบในเขตปฏิรูปที่ดิน

การประเมินคุณสมบัติและตัวบ่งชี้ Smart Farmer ต้นแบบในเขตปฏิรูปที่ดิน

✓ 1. ผ่านการประเมินคุณสมบัติและเป็น Existing Smart Farmer

✓ 2. ผ่านคุณสมบัติพื้นฐาน ดังนี้

1 มีองค์ความรู้ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอด นำปฏิบัติ พร้อมทั้งเป็นที่คำปรึกษาให้แก่ผู้อื่นได้

2 มีความใฝ่รู้และพยายามแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ในอาชีพที่ทำอยู่อย่างต่อเนื่อง

3 มีศักยภาพ และความสามารถในการผู้ประกอบการ

4 มีศักยภาพ และความสามารถในการพัฒนากลุ่ม/ชุมชน

5 มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้า และความปลอดภัยของผู้บริโภค

6 มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

7 รักและหวงแหนที่ดิน และอาชีพเกษตรกรรมไว้ให้คนรุ่นต่อไป

ตัวบ่งชี้

- ☐ มีองค์ความรู้/เป็นต้นแบบในเรื่องที่ตนเองถนัด
- ☐ เต็มใจถ่ายทอดและเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรรายอื่น

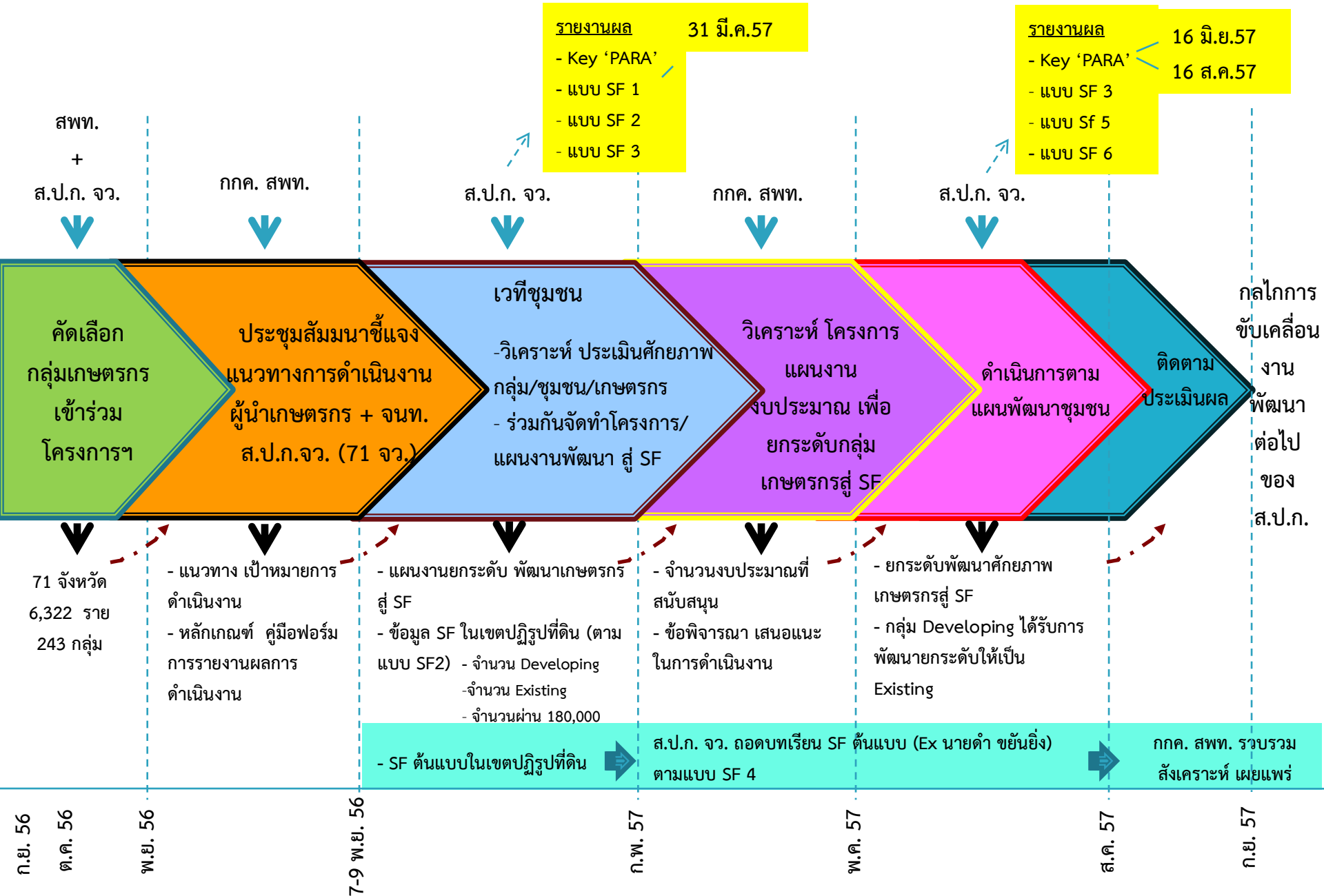
ตัวบ่งชี้

- ☐ สามารถประสานงาน เชื่อมโยงเกษตรกรในกลุ่ม/ชุมชนได้ดี
- ☐ สามารถประสานงาน เชื่อมโยงกับเครือข่ายเกษตรกรภายนอกกลุ่ม/ชุมชนได้ดี
- ☐ สามารถประสานงาน เชื่อมโยงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานภายนอกกลุ่ม/ชุมชนได้ดี

ตัวบ่งชี้

- ☐ เป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักและยอมรับของชุมชน
- ☐ เข้าใจ และมีทักษะกระบวนการพัฒนากลุ่ม/ชุมชน

ปฏิทินการดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน (Smart Farmer)

แผนปฏิบัติการและกระบวนการดำเนินงาน Smart Farmer

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา										ผู้รับผิดชอบ	เนื้อหา	หมายเหตุ
		พ.ย.	ธ.	ม.ย.	ก.พ.	มี.ย.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.			
1.	ประชุม ผู้นำ เกษตรกร + เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.	■ (7-9 พ.ย.56)										กกค. สพท.	- ชี้แจง สร้าง ความเข้าใจ วางแผนการ ดำเนินงาน ร่วมกัน	
2.	จัดเวที ชุมชน (เกษตรกร 6,322 คน จาก 248 กลุ่ม ในเขต ปฏิรูปที่ดิน 71 จังหวัด)	■ (พ.ย.56 – ก.พ.57)										ส.ป.ก. จังหวัด (71 จังหวัด)	- สร้างความ เข้าใจ - แลกเปลี่ยน แนวคิด องค์กร ความรู้ ประสบการณ์ - วิเคราะห์/ วางแผน ขับเคลื่อน ชุมชน	- ชื้อ สมาชิก/ กลุ่มที่เข้า ร่วม โครงการ (รายงานผล PAR) - โครงการ แผนงาน ขับเคลื่อน ระดับกลุ่ม (SF1)

แผนปฏิบัติการและกระบวนการดำเนินงาน Smart Farmer (ต่อ)

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา											ผู้รับผิดชอบ	เนื้อหา	หมายเหตุ
		ม.ค.	ก.ย.	พ.ย.	ก.พ.	พ.ค.	พ.ค.	พ.ค.	พ.ค.	พ.ค.	พ.ค.	พ.ค.			
3.	วิเคราะห์โครงการ					(มี.ค.-พ.ค.57)							กกค.สพท.	-วิเคราะห์พิจารณาอนุมัติโครงการ/งบประมาณ	- โอนเงินงบประมาณเพื่อจังหวัดดำเนินงานต่อไป
4.	ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการตามความต้องการของกลุ่ม								(มิ.ย.-ส.ค.57)				ส.ป.ก.จังหวัด (71 จังหวัด)	- ดำเนินการตามแผนงานเพื่อผลักดันให้เกิดการเพิ่มรายได้ การลดต้นทุน การสร้างมาตรฐานสินค้า และการบริหารการตลาด แก่กลุ่มเกษตรกร	- หลังเสร็จสิ้นการดำเนินงานรายงานผล ส่งข้อมูลเกษตรกร (SF2)

แผนปฏิบัติการและกระบวนการดำเนินงาน Smart Farmer (ต่อ)

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา											ผู้รับผิดชอบ	เนื้อหา	หมายเหตุ
		พ.พ.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.			
5.	สพท. สนับสนุนการพัฒนา SF ระดับเครือข่าย/เชิงประเด็น		(ธ.ค.56-ส.ค.57)										ส.พ.ท.	- ดำเนินงานตามนโยบาย ส.ป.ก. โดยพิจารณาบริบทแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้เกิด SF อย่างเป็นรูปธรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน	
6.	การถอดบทเรียน SF ต้นแบบ			(ม.ค.-ส.ค.57)									ส.ป.ก. จังหวัด/กกค. สพท.	- ถอดบทเรียนประเด็นตามแนวทาง (SF4)	
7.	ติดตามประเมินผลสรุปบทเรียน									(ก.ค.-ก.ย.57)			กลุ่มติดตามฯ สวผ./สพท.		

ความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ Smart Farmer

ภาค	แผนงาน (ราย)	ผลงาน (ราย)							
	เกษตรกรได้รับการพัฒนา เกษตรกร ปราดเปรื่อง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก (กลุ่ม)	รายได้ต่อปีไม่หัก ค่าจ่ายมากกว่า 180,000 บาท/ ราย	ผลการประเมิน			
						1. Existing Smart Farmer	2. Developing Smart Farmer	3. Smart Farmer ต้นแบบในเขต ปฏิรูปที่ดิน	4.ไม่ผ่านSmart Farmer ต้นแบบในเขต ปฏิรูปที่ดิน
	6,322	6,443	101.91	248	2,486	1,295	5,148	246	1,049
เหนือ	986	988	100.2	57	449	302	686	67	235
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,132	3,242	103.51	106	1,144	599	2,643	104	495
กลาง	968	975	100.72	38	468	202	773	29	173
ใต้	1,236	1,238	100.16	47	425	192	1,046	46	146

ข้อมูล ณ 16 พฤษภาคม 2557

กิจกรรม/ผลการดำเนินงาน

1. ประชุมผู้นำเกษตรกร + เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.

โครงการประชุมสัมมนาการพัฒนาเกษตรปรางค์เป็รื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน (Smart Farmer)

ณ โรงแรมรอยัลฮิลล์ กอล์ฟ รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดนครนายก

วันที่ 7-9 พฤศจิกายน 2557

➤ สร้างความเข้าใจ SF

➤ เสริมศักยภาพ แนวคิด
องค์ความรู้ และเครื่องมือ
การทำงานพัฒนา

➤ กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงาน SF ของ ส.ป.ก.

2. เวทีชุมชน (เกษตรกร 6,322 คน จาก 248 กลุ่ม ในเขตปฏิรูปที่ดิน 71 จังหวัด)

➤ สร้างความเข้าใจ SF

➤ แลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ ภูมิปัญญาองค์ความรู้

➤ ร่วมกันวิเคราะห์ วางแผน แนวทาง เพื่อยกระดับพัฒนา ศักยภาพสู่ SF

3. การพัฒนา SF ระดับเครือข่าย/เชิงประเด็น

▪ แนวทางการดำเนินงาน

3.1 สนับสนุนการพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบ SF

- เครือข่ายอินแปลง จังหวัดสกลนคร
- ชุมชนวัดโป่งคำ จังหวัดน่าน

3.2 สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเข้าสู่มาตรฐาน

- เครือข่ายผู้ผลิตพืชผัก 10 จังหวัด ในเขตปฏิรูปที่ดิน

3.3 สนับสนุนการลดต้นทุนการผลิต

- โครงการนำร่องการปรับปรุงดินในเขตปฏิรูปที่ดินด้วยการ **ไถกลบตอซัง** (37 จังหวัด)
- โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร **"เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว"**

3.1 สนับสนุนการพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบ SF

เครือข่ายอินแปง จ.สกลนคร

พัฒนาการผลิตหมากเฒ่าอินทรีย์

พัฒนาการตลาดสมุนไพร

พัฒนาผู้นำเครือข่าย

ชุมชนวัดโป่งคำ จ.น่าน

พัฒนาพื้นที่เพิ่ม
ศักยภาพการผลิต
(ขั้นบันได)

ส่งเสริมการเกษตรผสมผสาน/ปลอดภัย

3.2 สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเข้าสู่มาตรฐาน

➤ เครือข่ายผู้ผลิตพืชผัก 10 จังหวัด ในเขตปฏิรูปที่ดิน

- โครงการพืชผักคุณภาพสูง ผลักดันสู่มาตรฐานอินทรีย์

134 ราย

โดย สนับสนุนการตรวจ และ เก็บตัวอย่าง ดิน/น้ำ ในแปลง
และร่วมมือกับ Central Lap เพื่อตรวจหาสารปนเปื้อน

กำแพงเพชร (17) นครสวรรค์ (4) พิจิตร (6)
นครราชสีมา(71) กาญจนบุรี(10) ระยอง (11)
นนทบุรี (10) ฉะเชิงเทรา(2) ชัยนาท(2)
กระบี่(1)

3.3 สนับสนุนการลดต้นทุนการผลิต

- โครงการนำร่องการปรับปรุงดินในเขตปฏิรูปที่ดินด้วยการ
ไถกลบตอซัง (39 จังหวัด)

ตรวจดิน ก่อน-หลัง
เพื่อดูความแตกต่าง

สนับสนุนการ
ไถกลบตอซัง

กำแพงเพชร เชียงราย ดาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร เพชรบูรณ์ แพร่ ลำปาง
สุโขทัย อุตรดิตถ์ อุทัยธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ บุรีรัมย์ มหาสารคาม
มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู
อำนาจเจริญ อุบลราชธานี อุรธานี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปทุมธานี
พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ลพบุรี สระแก้ว สิงห์บุรี นครศรีธรรมราช สงขลา

โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร “เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว”

1. สร้างต้นแบบ
เครื่องหยอด
เมล็ดพันธุ์ข้าว

2. สร้างการเรียนรู้สู่เกษตรกรให้สามารถ
ผลิตได้เอง

3. พัฒนา/ปรับปรุงให้เหมาะสมกับ
พื้นที่ และเผยแพร่สู่ชุมชน

ปัญหา อุปสรรค และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. การดำเนินงาน	
- นโยบายใหม่ <u>จึงยังมีความเข้าใจไม่ตรงกัน</u> ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องและไม่แนวทางเดียวกัน	- จัดการประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ ผู้นำเกษตรกร เพื่อ ชี้แจง ทำความเข้าใจ นโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงาน - ประชุมทางไกล (Web Conferen) ชี้แจง กำกับ และติดตามการดำเนินงาน โครงการอย่างสม่ำเสมอ - สร้าง คู่มือ อธิบาย ขั้นตอน การดำเนินงาน
- ดำเนินงานยาก <u>ต้องใช้เวลา</u>ในการส่งเสริม และผลักดันให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีคิด และวิธีการผลิต	- สร้าง/หาต้นแบบ ตัวอย่างเกษตรกร/บุคคล ที่ประสบความสำเร็จ เป็นตัวอย่างเชิงประจักษ์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เกษตรกร - อาศัยการลงพื้นที่ คอยติดตาม ให้กำลังใจอย่างใกล้ชิดจากเจ้าหน้าที่

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการปฏิบัติงาน (ต่อ)

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางแก้ไข

2. การประเมินผลคุณสมบัติเกษตรกร

- เจ้าหน้าที่ มีความเข้าใจ และเกณฑ์การตัดสินใจที่แตกต่างกัน อาจประเมินเกษตรกรต่างกัน

- การประเมินรายได้เพื่อดูความสำเร็จในการพัฒนาเกษตรกรให้มีรายได้สูงขึ้นนั้น (ขั้นต่ำ 180,000 บาท/ปี/ครัวเรือน) จะประเมินในช่วงหลังดำเนินงานเสร็จ ซึ่งต้องรอรอบฤดูกาลผลิต ซึ่งไม่สอดคล้องกับการทำงานของราชการ

- กำหนด และใช้แบบประเมินแบบเดียวกัน

- สร้างความเข้าใจในการตีความ และตัดสินใจที่ใกล้เคียงกันให้มากที่สุด

- ใช้การประมาณการ ผลผลิตและราคาสินค้า ที่คาดว่าจะได้ในปีนี้ โดยอาศัยสถิติที่ผ่านมาเป็นฐาน (ซึ่งผลผลิตและราคาสินค้าเป็นเรื่องที่ผันผวนตลอดเวลา)

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการปฏิบัติงาน (ต่อ)

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
3. การวัดความสำเร็จจากโครงการฯ ในเรื่องรายได้ (ขั้นต่ำ 180,000 บาท/ปี/ครัวเรือน) - รายได้ภาคเกษตรของ<u>แต่ละชนิดพืชไม่เท่ากัน</u> ทำให้เกิดความเลื่อมล้ำกันในการประเมินเรื่องรายได้ - แม้เกษตรกรจะมีรายได้สูง จากการขายผลผลิต แต่อาจมีค่าใช้จ่าย<u>ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ</u>	- คำนึงถึงส่วนต่างระหว่าง รายได้ และรายจ่าย ในการทำการเกษตร (กำไร) ในการทำการเกษตร - ประเมินจากการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนควบคู่กันไปด้วย

ขอบคุณ